

Zakład Prawa Międzynarodowego Publicznego
Instytut Prawa Międzynarodowego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Warszawski

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Marzeny Zdzymiry
pt. *Rola administracji rządowej i samorządowej w zarządzaniu kryzysowym*
(na przykładzie województwa łódzkiego),
napisanej pod opieką naukową prof. SAN dra hab. Piotra Rozwadowskiego
na Wydziale Nauk Politycznych
Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku**

W związku z powołaniem w dniu 23 września 2019 r. przez Radę Wydziału Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku na recenzenta rozprawy doktorskiej mgr Marzeny Zdzymiry pt. *Rola administracji rządowej i samorządowej w zarządzaniu kryzysowym (na przykładzie województwa łódzkiego)*, napisanej pod opieką naukową prof. SAN dra hab. Piotra Rozwadowskiego na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku, przedstawiam niniejszym jej ocenę:

1. Wybór tematu rozprawy doktorskiej

Autorka recenzowanej rozprawy doktorskiej uczyniła przedmiotem swych badań zagadnienie bardzo praktyczne. Jak zauważa już we wstępie rozprawy, wraz z rozwojem cywilizacji wzrasta ryzyko powstawania nowych niebezpieczeństw nie tylko związanych ze zbrojnymi atakami na państwo ale również z zagrożeniami naturalnymi (s. 10). Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym w sytuacjach kryzysowych jest zagadnieniem z pogranicza prawa, administracji, politologii, organizacji i zarządzania. Zatem jego kompleksowa analiza jest istotną wskazówką dla instytucji państwowych jak powinny zarządzać bezpieczeństwem, aby żadne ze zdarzeń nie stanowiło zagrożenia dla obywateli.

Wybór przez Doktorantkę tematu rozprawy doktorskiej jest niezwykle interesujący, albowiem podejmuje zagadnienia ważne i praktyczne nie tylko dla pracowników administracji państwowej i samorządowej ale także dla jednostki. Jest to istotna problematyka,

WJ

która zasługuje na poważną analizę naukową. Doktorantka z powodzeniem wychodzi naprzeciw tej potrzebie.

2. Ocena merytoryczna rozprawy doktorskiej

2.1. Konstrukcja rozprawy

Rozprawa doktorska mgr Marzeny Zdymiry składa się z wprowadzenia, pięciu rozdziałów i zakończenia. Swoje rozważania Autorka uzupełniła szeregiem tabel, rysunków, wykresów oraz schematów, co niewątpliwie dodaje rozprawie doktorskiej większej przejrzystości. Praktycznego znaczenia rozprawie doktorskiej dodaje także część pracy dotycząca studium wybranych przez Autorkę przypadków (np. lokalne podtopienia w województwie łódzkim w dorzeczu Warty i Pilicy).

W rozdziale pierwszym pt. „System zarządzania bezpieczeństwem publicznym” została przybliżona idea zarządzania oraz jej cele i współczesne założenia. Rozważania te stanowią podstawę poznania całego systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym. W rozdziale drugim pt. „System zarządzania bezpieczeństwem w sytuacjach kryzysowych” Doktorantka przedstawia założenia bezpieczeństwa w sytuacjach kryzysowych. Niezmiernie ważne jest przybliżenie organizacji wykonawczych w głównych obszarach bezpieczeństwa oraz logistyka w zarządzaniu kryzysowym. Rozdział trzeci pt. „Kompetencje i zakres działania władz województwa w sytuacjach kryzysowych” recenzowanej pracy przybliży kompetencje i zakres działania władz w zakresie bezpieczeństwa. Istotna jest ich struktura, władza i odpowiedzialność a także współpraca z organami samorządowymi, plany zarządzania kryzysowego oraz kompetencje i zakres działania Sił Zbrojnych RP. W rozdziale czwartym pt. „Metodologia badań” przedstawiona została metodologia badań własnych Autorki. Doktorantka zaprezentowała metodę badawczą przyjętą w badaniach empirycznych. Rozdział piąty, pt. „Analiza wyników badań własnych”, zawiera analizę wyników badań własnych Doktorantki. W tej części rozprawy doktorskiej znajduje się analiza statystyczna i opisowa badań ankietowych a także analiza wyników wywiadu.

Powyższą konstrukcję rozprawy doktorskiej należy uznać za prawidłową. Autorka konsekwentnie odzwierciedliła w treści rozprawy jej tytuł – „Rola administracji rządowej i samorządowej w zarządzaniu kryzysowym na terenie województwa łódzkiego”. Każdemu z elementów składowych tytułu rozprawy doktorskiej poświęcono osobny rozdział, co sprawia, iż wywody Doktorantki zostały przedstawione z zachowaniem przejrzystości i ładu.

Prosta, a zarazem wypełniona treścią, struktura rozprawy doktorskiej odzwierciedla umiejętności Doktorantki w dokonaniu precyzyjnej i właściwej analizy literatury oraz aktów prawa polskiego (w szczególności ustaw i rozporządzeń dotyczących badanego problemu).

Jak już wskazano, struktura rozprawy jest bardzo przejrzysta. Czytelnik przechodząc do kolejnych rozdziałów i podrozdziałów czyni to z zaciekawieniem, na co niewątpliwie ma wpływ nie tylko jasna struktura rozprawy, ale również ciekawa i praktyczna problematyka opisana na jej kartach oraz zastosowany przez Doktorantkę klarowny język.

2.2. Merytoryczna ocena problemu badawczego

Wartość merytoryczną rozprawy doktorskiej mgr Marzeny Zdzimiry należy ocenić wysoko. Celem nadrzędnym rozprawy doktorskiej jest analiza metod opracowanych do ochrony ludności przed potencjalnymi zagrożeniami oraz sposoby reagowania w przypadku wystąpienia zagrożeń lub ich realnej groźby na terenie województwa. Ponadto, Doktorantka wymienia sześć celów szczegółowych. Zalicza do nich m.in. wskazanie potencjalnych zagrożeń i ocenę ich potencjalnych skutków oraz określenie zasad współpracy władz samorządowych, służb i inspekcji w przeciwdziałaniu zagrożeniom, w tym budowa sprawnego systemu zarządzania kryzysowego w województwie. Rozprawa mgr M. Zdzimiry zawiera także hipotezę główną oraz osiem hipotez szczegółowych. Doktorantka również precyzyjnie określiła główny i szczegółowe problemy badawcze, pytania badawcze oraz badane podmioty. Cel i zakres pracy zostały jasno zdefiniowane a Doktorantka doskonale wywiązuje się z postawionych zadań badawczych, poszerzając sferę dociekań również o elementy zależności administracji publicznej od szeroko rozumianej polityki prowadzonej przez państwo.

W pracy wykorzystano pięć metod badawczych, a mianowicie, analizę literatury przedmiotu, sondaż diagnostyczny, wywiad sterowany, studia przypadków oraz metody statystyczne do analizy zebranych danych.

Należy pozytywnie ocenić rozpoczęcie rozważań od obszernego wprowadzenia, na które składa się przedstawienie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym. Na wstępie Autorka przedstawia ewolucję zarządzania oraz analizuje jego kierunki, funkcje i metody. Istotnym było omówienie w podrozdziale 1.2 założeń zarządzania bezpieczeństwem publicznym. Autorka podkreśla, że spełnienie zadań w zakresie bezpieczeństwa publicznego polega na eliminacji zagrożeń dla funkcjonowania władz publicznych i innych struktur życia społecznego, a także dla życia, zdrowia, mienia obywateli (s. 50). Niezwykle przydatnym dla rozważań zawartych w następnych podrozdziałach była analiza czynników wpływających

na bezpieczeństwo oraz charakterystyka zagrożeń. W tym celu Autorka skupia się na definicji bezpieczeństwa oraz jego rodzajach. Doktorantka doszła do wniosku, że brak precyzji w definiowaniu terminu bezpieczeństwo wynika ze złożoności tego zjawiska, jego wieloaspektowości, zróżnicowanej struktury i funkcjonalnego charakteru (s. 101).

W rozdziale II Doktorantka dokonała analizy systemu zarządzania bezpieczeństwem w sytuacjach kryzysowych. Rozważania w tej części pracy rozpoczęła od omówienia definicji „zarządzania” oraz „sytuacji kryzysowej”. W tym celu Autorka odwołuje się m. in. do regulacji prawnych, a mianowicie do ustawy o zarządzaniu kryzysowym, która określa zarządzanie kryzysowe jako „działalność organów administracji publicznej, która jest elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, i polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym w przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli na etapie zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych a także na odtworzeniu infrastruktury czy przywróceniu jej pierwotnego charakteru” (s. 124). Autorka w podrozdziale 2.1 analizuje zadania, strukturę oraz fazy zarządzania kryzysowego. Wydaje się zatem, że większej przejrzystości pracy dodałoby zatytułowanie tego podrozdziału np. „Pojęcie i istota zarządzania kryzysowego” a nie „Pojęcie sytuacji kryzysowej”. W kolejnym podrozdziale Autorka w sposób umiejętny bada organizacje wykonawcze w głównych obszarach bezpieczeństwa.

W kolejnym rozdziale Doktorantka analizuje kompetencje i zakres działania władz województwa w zakresie bezpieczeństwa. Na wstępie Autorka przedstawiła strukturę władz i odpowiedzialność województwa w zakresie bezpieczeństwa. Szczególną uwagę zwraca na rolę Urzędu Marszałkowskiego i Urzędu Wojewódzkiego, a także na strukturę organizacyjną i zadania Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kolejny podrozdział Autorka zatytułowała „Współpraca województwa z organami samorządowymi”. W tym miejscu Doktorantka bada kompetencje wybranych organów w zakresie zarządzania kryzysowego na podstawie ustawy o zarządzaniu kryzysowym z 2007 r. Dokument ten w szczególności określa kompetencje poszczególnych organów administracji rządowej i samorządowej w tym zakresie oraz tworzy odpowiednie struktury odpowiedzialne za realizację postawionych przed tymi organami zadań (s. 178). Szczególnie istotnym z praktycznego punktu widzenia jest podrozdział 3.3, w którym Autorka dokonuje analizy planów zarządzania kryzysowego. Podkreśla, że plan zarządzania kryzysowego powinien opisywać zależności pomiędzy odpowiedzialnym za realizację procedury, a centralą organizacyjną która kieruje całym reagowaniem na katastrofę (s. 188). Oceniając rozważania zawarte w omawianym rozdziale, uważam jednak, że właściwsze by było

podzielić je na dwie części, z których pierwsza dotyczyłaby struktury i zadań organów administracji rządowej w województwie, a druga odpowiednio – organów samorządu terytorialnego. Taka konstrukcja, z pewnością przyczyniłaby się do łatwiejszego odbioru tekstu przez Czytelnika.

W rozdziale IV Doktorantka omówiła w sposób bardzo szczegółowy metodologię nauk o zarządzaniu, hipotezę badawczą, metody i techniki stosowane w badaniach. Wydaje się to jednak zbędnym, gdyż w dużym stopniu Autorka powtórzyła rozważania zawarte we wstępie rozprawy doktorskiej.

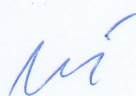
Z kolei rozdział V pt. „Analiza wyników badań własnych” stanowi analizę wyników badań własnych Doktorantki dokonanych za pomocą analizy statystycznej i opisowej badań ankietowych, a także analizy wyników wywiadu. W tym celu Autorka m.in. przeprowadziła badania w 16 Wojewódzkich Centrach Zarządzania Kryzysowego oraz wywiad z osobami odpowiedzialnymi za zarządzanie kryzysowe w Powiatowych Centrach Zarządzania Kryzysowego. Na podstawie dokonanych badań Doktorantka przedstawiła szereg wniosków. Stwierdziła m.in., że kluczowe problemy systemu bezpieczeństwa publicznego w sytuacjach kryzysowych na szczeblu województwa dotyczą chociażby brak jednoznacznego rozwiązania funkcjonowania centrów zarządzania kryzysowego na szczeblu powiatu i gminy lub brak podległości służbowej jednostek samorządu terytorialnego w sytuacjach kryzysowych bez wprowadzania stanów nadzwyczajnych.

W „Zakończeniu” rozprawy Doktorantka formułuje szereg uzasadnionych wniosków. Stwierdza, że przeprowadzone badania pokazały jak wiele jest jeszcze braków, aby system zarządzania bezpieczeństwem publicznym oraz sytuacjami kryzysowymi na poziomie województwa był odpowiedni do realiów współczesnego państwa (s. 307).

Słabiej prezentuje się przegląd literatury obcojęzycznej, do której Doktorantka sięga stosunkowo rzadko. Można to jednak usprawiedliwić specyfiką i zakresem przyjętego tematu badawczego.

Nadmienić chciałbym, iż wszystkie moje powyższe uwagi mają charakter jedynie życzliwych wskazówek, których wykorzystanie mogłoby wzbogacić narrację, uczynić ją jeszcze bardziej przydatną dla praktyki.

Reasumując, chciałbym podkreślić, że za największą zaletę tej rozprawy uważam jej poszczególne wyniki badawcze oraz interdyscyplinarność. Z całą pewnością zakres badań wymagał od Doktorantki szerokiego przygotowania merytorycznego. Co więcej, realizacja pracy bardzo różnorodnej pod względem naukowym dowodzi, że Doktorantka ma odwagę nie tylko podejmować tematy trudne i wymagające, ale także ma umiejętność realizowania

ich i doprowadzania do stanu, w którym możliwe staje się wyciąganie wniosków. Innymi słowy, mimo kilku uwag, które sformułowałem wcześniej, uważam, że Pani mgr Marzena Zdzymira wykazała się bardzo dobrą ogólną wiedzą teoretyczną w uprawianej dyscyplinie naukowej (nauki o polityce i administracji) oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

3. Ocena formalnej strony rozprawy doktorskiej

Wszystkie elementy rozprawy doktorskiej są, co do zasady, prawidłowo sporządzone pod względem formalnym. Bibliografia należy do obszernych jak na standardy rozpraw doktorskich. Wykaz samych tylko opracowań zajmuje 15 stron. Autorka także w szerokim zakresie powołuje się na akty prawa krajowego, dotyczące zarządzania kryzysowego przez organy administracji rządowej i samorządowej. Pozycje uwzględnione w bibliografii znajdują swoje właściwe odzwierciedlenie w treści rozprawy, w tym w przypisach. Przypisy zostały sporządzone prawidłowo, chociaż przy cytowaniu Autora tej samej publikacji zdarzało się Doktorantce w całości powtórzyć przypis zamiast zastosować „Tamże” lub „Ibidem” (s.19, s. 37).

Należy jednocześnie podkreślić, iż rozprawa doktorska mgr Marzeny Zdzymiry została napisana poprawną polszczyzną, a występujące w niej pojedyncze błędy językowe (s. 2, 101, 178) nie mają wpływu na rozumienie całości wyводу naukowego. Autorka posługuje się przy tym dobrym językiem prawniczym, czego dowodem jest, w szczególności rozdział trzeci rozprawy doktorskiej, w którym zostały przeanalizowane kompetencje i zakres działania władz województwa w zakresie bezpieczeństwa.

W tym miejscu warto jeszcze raz podkreślić, że rozprawa napisana jest klarownym językiem, w sposób, który dowodzi swobody poruszania się przez Autorkę w obrębie analizowanej problematyki.

4. Konkluzja oceny rozprawy doktorskiej

Po zapoznaniu się z rozprawą doktorską mgr Marzeny Zdzymiry pt. *Rola administracji rządowej i samorządowej w zarządzaniu kryzysowym (na przykładzie województwa łódzkiego)*, napisanej pod opieką naukową prof. SAN dra hab. Piotra Rozwadowskiego na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku, stwierdzam, że stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje

ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dziedzinie nauk społecznych w zakresie nauk o polityce i administracji oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Oznacza to, iż rozprawa ta spełnia wszystkie wymogi, określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789), który stosowany jest zgodnie z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669). Tym samym może ona stanowić podstawę do przeprowadzenia dalszych czynności w przewodzie doktorskim, w tym do nadania stopnia naukowego doktora nauk społecznych w zakresie nauk o polityce i administracji. Wobec powyższego rekomenduję dopuszczenie mgr Marzeny Zdzimiry do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

K. KARVA